

NADAJEMY TON DOSTĘPNOŚCI

**SŁABOSŁYSZĄCY
W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
WYTYCZNE DOSTĘPNOŚCI**

POLSKA FUNDACJA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH

Materiał został opracowany przez ekspertów Polskiej Fundacji Osób Słabosłyszących na podstawie „GUIDELINES for accessibility. Creating a barrier-free Europe for all hard of hearing citizens”, opublikowanego przez European Federation of Hard of Hearing People.

**Polska Fundacja Osób Słabosłyszących
WSPIERA PLACÓWKI I INSTYTUCJE,
KTÓRE ZADBAŁY O DOSTĘPNOŚĆ
OBIEKTU/WYDARZENIA DLA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH.**

Jeśli chcesz:

- zasięgnąć porady eksperta
- promować wydarzenia w swojej placówce
- poprosić nas o patronat organizowanych przez siebie wydarzeń

skontaktuj się z nami:

zadzwoń: +48 691 102 414

napisz: biuro@pfos.org.pl

Polska Fundacja Osób Słabosłyszących

mBank 07 1140 2017 0000 4902 1289 6331

NIP: 5562751731; REGON: 341250879; KRS: 0000412862

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	2
Podstawy poprawy komunikacji.....	5
Techniczne formy wsparcia.....	7
Pętle indukcyjne w punktach obsługi.....	7
Pętle indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń.....	9
Stacjonarne systemy FM/IR.....	13
Przenośne (osobiste) systemy FM.....	15
Obiekty dostępne dla osób słabosłyszących – wytyczne.....	17
Urzędy.....	17
Oświata.....	18
Kultura.....	20
Transport publiczny.....	22
Dostępne wydarzenie dla osób słabosłyszących.....	24
Zasady oznakowania miejsc/wydarzeń dostępnych dla osób słabosłyszących.....	25

WSTĘP

Osoby słabosłyszące stanowią bardzo liczną i zróżnicowaną grupę społeczną. Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego można stwierdzić, że liczba osób słabosłyszących w Polsce znacząco przekracza milion. Nieoficjalne dane mówią, że jest ona jeszcze większa.

Niedostuch jest obecnie jednym z ważniejszych problemów zdrowotnych na świecie. Niepokoi rosnąca liczba osób z ubytkiem słuchu. Przyczyną jest m.in. otaczający nas hałas oraz starzejące się społeczeństwo – co 4 osoba po 65. roku życia ma niedostuch. Trzeba jednak zaznaczyć, że ubytek słuchu dotyczy każdej grupy wiekowej – dzieci, młodzieży, dorosłych, zróżnicowany jest również stopień ubytku słuchu.

Cechą, która odróżnia osoby słabosłyszące od osób głuchych jest sposób komunikacji – osoby słabosłyszące komunikują się za pomocą mowy i słyszą w ograniczony sposób, natomiast osoby głuche nie słyszą, a ich naturalnym sposobem komunikacji jest język migowy.

Część osób słabosłyszących (zwykle te, które posiadają głębokie ubytki słuchu) komunikuje się zarówno mową, jak i językiem migowym.

Szacuje się, że osób słabosłyszących oraz tych, które straciły słuch (a więc posługujących się polskim językiem fonicznym jako językiem pierwszym), jest **dziesięciokrotnie więcej niż głuchych**, preferujących w komunikacji język migowy.

Niniejsza publikacja opisuje i rekomenduje **sprawdzone, stosowane z powodzeniem w wielu krajach** rozwiązania **poprawiające zrozumiałość mowy** u osób słabosłyszących (przede wszystkim użytkowników aparatów słuchowych i implantów słuchowych) w przestrzeni publicznej.

A JAK APARAT SŁUCHOWY, B JAK BON-TON

Niedostuch to **nie tylko problem zdrowotny, ale i społeczny**. Aparaty i implanty słuchowe to zaawansowane technologicznie urządzenia, które świetnie sprawdzają się w bezpośrednich kontaktach. Jednak – tak jak każda proteza – mają ograniczone możliwości i wbrew powszechnemu przekonaniu **nie przywracają słuchu**.

Osoby słabosłyszące, nawet z lekkim niedostuchem, pomimo korzystania z protezy słuchowej nie są w stanie prawidłowo słyszeć i rozumieć mowy w hałasie, w większych pomieszczeniach, gdy panuje pogłos itp.

Barieri w komunikowaniu się, będące następstwem niedostuchu, są przyczyną:

- poważnych ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu, w dostępie do informacji, edukacji, usług
- niemożności pełnego uczestniczenia w wydarzeniach społecznych, kulturalnych czy politycznych
- **wykluczenia osób słabosłyszących**

SŁYSZENIE I ROZUMIENIE BEZ BARIER

Aby przeciwdziałać wykluczeniu osób słabosłyszących i zapewnić im dobrą komunikację oraz pełny dostęp do informacji, należy zadbać o sprawdzone formy wsparcia, **przestrzegając zasad podanych w niniejszej publikacji**.

Troska o zapewnienie rozwiązań umożliwiających słabosłyszącym samodzielne funkcjonowanie i pełny udział we wszystkich sferach życia państwa jest nie tylko wymogiem prawnym. To także działanie w dobrym tonie, świadczące o wysokiej kulturze i poziomie danej placówki czy wydarzenia.

Podstawa prawna dostępności

Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowana przez Polskę

Artykuł 9 – Dostępność

1. Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie i pełny udział we wszystkich sferach życia Państwa, Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. [...]

Karta praw osób niepełnosprawnych

Sejm RP uznaje, że osoby niepełnosprawne [...] mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Sejm stwierdza, iż oznacza to w szczególności prawo osób niepełnosprawnych do:

1. Dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

[...]

8. Życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:

- dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej
- dostępu do informacji
- możliwości komunikacji międzyludzkiej

Ustawa o języku migowym i innych środkach komunikowania się

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

5) środkach wspierających komunikowanie się - należy przez to rozumieć rozwiązania lub usługi umożliwiające kontakt [...].

Art. 4. 1. Osoba uprawniona ma prawo do swobodnego korzystania z wybranej przez siebie formy komunikowania się.

Art. 9. 1. Organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowanie się.

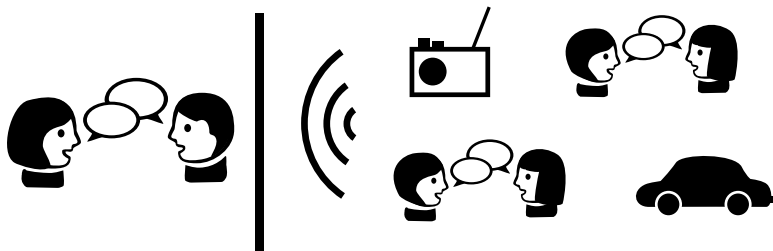
2. Za usługę, o której mowa w ust. 1, należy rozumieć w szczególności wykorzystanie środków wspierających komunikowanie się.

PODSTAWY POPRAWY KOMUNIKACJI

ABY UMOŻLIWIĆ OSOBOM SŁABOSŁYSZĄCYM SPRAWNĄ KOMUNIKACJĘ I POZYSKIWANIE INFORMACJI W OBIEKCIE, NALEŻY ZADBAĆ O:

Ograniczenie hałasu – w miarę możliwości trzeba ograniczyć wpływ hałasu, którego źródłem są sąsiednie stanowiska obsługi. Wskazana jest również eliminacja innych źródeł hałasu – **nawet dźwięk, który wydaje się cichy, może uniemożliwiać komunikację**. Dlatego też warto ściszyć radio, przymknąć okno, jeśli słychać hałas z ulicy itp.

O ile to możliwe, do kontaktu z osobą słabosłyszącą należy wybierać takie pomieszczenia/miejsca, w których pogłos jest minimalny.

Odpowiednio przygotowany personel – w kontakcie z osobą słabosłyszącą niezwykle pomocne jest przestrzeganie **prostyh zasad komunikacji**. Ważne, by podczas rozmowy z osobą słabosłyszącą:

- nie podnosić głosu
- mówić wyraźnie – naturalnie, nie za szybko
- mówić z twarzą zwróconą do rozmówcy, by umożliwić mu czytanie z ruchu warg
- być gotowym do powtórzenia niezrozumianej informacji/słowa lub zapisania go na kartce
- wykazać się zrozumieniem dla ograniczeń rozmówcy

Znajomość i stosowanie tych zasad jest w **dobrym tonie** – świadczy o kulturze i profesjonalizmie personelu pracującego w obiekcie.

Prawidłowe oświetlenie – ze względu na to, że osoby słabosłyszące często wspierają się odczytywaniem mowy z ruchu warg, należy zadbać, by twarz osoby mówiącej była dobrze oświetlona i skierowana w stronę osoby słabosłyszącej.

Czytelne oznakowanie – często prawidłowe, czytelne oznakowanie obiektu pozwala uniknąć konieczności rozmowy. Należy zadbać o uniwersalność oznakowania – warto wykorzystać piktogramy w oznakowaniu obiektu – są one pomocne także osobom pełnosprawnym, w tym obcokrajowcom.

Materiały drukowane – wszelkie materiały (np. w formie ulotki) wyjaśniające dane zagadnienie czy przedstawiające obowiązujące procedury są przez osoby słabosłyszące mile widziane. Tego rodzaju publikacje są użyteczne również dla osób starszych, mających problemy z zapamiętywaniem informacji, a także osobom pełnosprawnym.

Materiały audiowizualne/filmy – wszelkie filmy przekazujące istotne treści, umieszczane np. na stronie internetowej bądź emitowane na ekranach w obiektach, powinny być wyposażone w napisy.

Napisy są uniwersalną formą wsparcia nie tylko dla osób słabosłyszących, ale również dla osób słyszących wszędzie tam, gdzie panują niesprzyjające warunki akustyczne lub konieczne jest wyłączenie dźwięku. Napisy są także pomocne obcokrajowcom, którzy słabo znają język polski.

PĘTLE INDUKCYJNE W PUNKTACH OBSŁUGI

Pętle indukcyjne okienkowe / do punktów indywidualnej obsługi / kas itp.

Stanowiska obsługi należy wyposażać w pętle indukcyjne stanowiskowe (okienkowe). Stanowiska wyposażone w pętle indukcyjne powinny być odpowiednio oznakowane międzynarodowym symbolem pętli indukcyjnej.

Oznaczenie:

**Pętle muszą spełniać wymagania aktualnej normy PN EN 60118-4
W przeciwnym wypadku sygnał może być nieodpowiedniej jakości.**

Zaleca się stosowanie pętli indukcyjnych instalowanych i kalibrowanych na stanowisku obsługi.

Zagwarantuje to:

- odpowiednią jakość sygnału
- prawidłowe działanie systemu bez możliwości przypadkowej zmiany parametrów systemu
- ciągłe działanie systemu, co umożliwi zachowanie osobie stobstyszającej anonimowości

Nie zaleca się stosowania zintegrowanych pętli indukcyjnych przenośnych

(wzmacniacz, mikrofon i przewód pętli w jednej obudowie) ze względu na:

- możliwość dowolnego ich przestawiania, co może uniemożliwić korzystanie
- funkcję automatycznego wyłączenia po określonym czasie – osoba obsługująca może nawet nie zauważyć, że pętla nie działa
- dużą odległość mikrofonu od osoby mówiącej, co pogarsza jakość dźwięku w porównaniu z systemem stacjonarnym

•••

ABY ZYSKAĆ GWARANCJĘ PRAWIDŁOWEGO DZIAŁANIA PĘTLI INDUKCYJNEJ, ZALECA SIĘ JEJ CERTYFIKOWANIE. W POLSCE PROCES CERTYFIKOWANIA ZGODNIE Z WYTYCZNYMI EUROPEJSKIEJ FEDERACJI OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH (EFHOH – EUROPEAN FEDERATION OF HARD OF HEARING PEOPLE) PRZEPROWADZA POLSKA FUNDACJA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH. WIĘCEJ NA WWW.PFOS.ORG.PL

Rys. Schemat działania pętli indukcyjnej okienkowej

- 1 mikrofon 2 wzmacniacz 3 przewód pętli ind.

UWAGA!

Zakup pętli indukcyjnej warto poprzedzić **wykonaniem audytu**, który obejmuje pomiar zakłóceń magnetycznych w odniesieniu do normy (PN EN 60118-4) oraz wybór optymalnego stanowiska obsługi. Audyt pozwala również znaleźć alternatywne rozwiązania dla sytuacji, w których pętli indukcyjnej nie można zainstalować – np. w przypadku blatów wykonanych w całości z metalu.

•••

Ponieważ użytkownicy aparatów słuchowych i implantów słuchowych nie zawsze znają zasady działania pętli indukcyjnej, wskazane jest poinformowanie osoby słabosłyszącej o konieczności przełączenia protezy słuchowej na tryb cewki indukcyjnej (T)

PĘTLE INDUKCYJNE DO SAL I DUŻYCH POMIESZCZEŃ

Sale konferencyjne / sale wykładowe / sale kinowe / widownie

Akustyka i hałas. Warto zadbać w pomieszczeniu o optymalne parametry akustyczne, a więc mały pogłos, izolację od hałasów z zewnątrz oraz dobrej jakości system nagłośnienia.

Pętle indukcyjne należy traktować jako nagłośnienie dla osób słabosłyszących. Standardowy system nagłośnienia audio nie zapewnia osobie słabosłyszącej poprawnej zrozumiałości mowy (0-30% zrozumiałości).

ZROZUMIAŁOŚĆ MOWY DZIĘKI PRAWIDŁOWO ZAINSTALOWANEJ PĘTLI INDUKCYJNEJ OSIĄGA 100%

Zalety pętli indukcyjnych:

- przesyłają sygnał bezpośrednio do aparatu słuchowego lub implantu ślimakowego – bez dodatkowych odbiorników
- są niewidoczne i odporne na uszkodzenia
- nie wymagają opieki ze strony administratora obiektu
- **zapewniają anonimowość osobie słabosłyszącej**

System pętli indukcyjnej powinien:

- być zainstalowany na stałe i działać na całym obszarze pomieszczenia
- spełniać wymagania normy PN EN 60118-4
- współpracować z systemem nagłośnienia sali

Pętle indukcyjne są najbardziej ekonomicznym systemem wspomagania słuchu – raz zainstalowana pętla służy przez lata wielu słabosłyszącym; w tym samym czasie może korzystać z niej nieograniczona liczba osób.

Rodzaje pętli do sal i dużych pomieszczeń

Pętle indukcyjne obwodowe. Najprostszy rodzaj pętli indukcyjnej, której przewód jest prowadzony po obwodzie pomieszczenia. Pętle takie posiadają **ograniczenia** i nie powinny być instalowane w:

- w pomieszczeniach o szerokości większej niż 4 m w obiektach z dużą ilością zbrojeń w konstrukcji budynku
- w pomieszczeniach bez zbrojonej konstrukcji o szerokości większej niż 10 m
- w sąsiadujących pomieszczeniach z pętlą indukcyjną

Pętle indukcyjne macierzowe. W odróżnieniu od najprostszych pętli z przewodem prowadzonym po obwodzie pomieszczenia, pętle macierzowe składają się z wielu segmentów i specjalnego wzmacniacza.

Ze względu na to, że zapewniają znacznie lepszą jakość dźwięku, ograniczają wyciek sygnału do sąsiednich pomieszczeń oraz gwarantują równomierność natężenia sygnału na całej powierzchni, zaleca się ich stosowanie w:

- nowych obiektach, z dużą ilością zbrojeń w konstrukcji budynku
- na dużych obszarach (powyżej ok. 300 m²)
- pomieszczeniach sąsiadujących z pętlą indukcyjną

Nie zaleca się stosowania pętli indukcyjnych przenośnych ze względów technicznych (za wyjątkiem sytuacji, gdy pętla indukcyjna jest ustawiana przez profesjonalistów) – skomplikowany proces instalacji i dostrojenia pętli sprawia, że personel pomimo odbytego szkolenia, często nie jest w stanie prawidłowo skalibrować urządzenia. Zdarza się również, że systemy przenośne nie są wykorzystywane przez podmioty, które pętles przenośne zakupiły.

Systemy alternatywne dla pętli

W przypadku braku technicznych możliwości instalacji pętli indukcyjnej można zastosować systemy alternatywne – takie jak FM **patrz str. 13** Należy jednak mieć świadomość, że obsługa takiego systemu jest dla administratora obiektu oraz osoby słabostyszającej znacznie bardziej kłopotliwa i kosztowna, a ponadto nie zapewnia osobie słabostyszającej anonimowości.

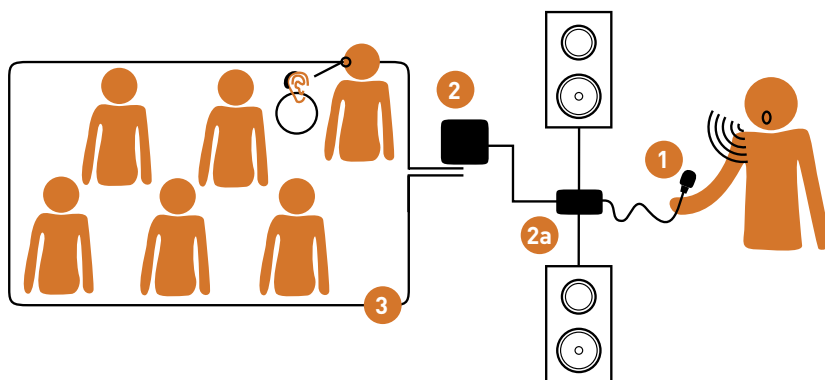
ABY ZYSKAĆ GWARANCJĘ PRAWIDŁOWEGO DZIAŁANIA PĘTLI INDUKCYJNEJ, ZALECA SIĘ JEJ CERTYFIKOWANIE. W POLSCE PROCES CERTYFIKOWANIA ZGODNIE Z WYTYCZNYMI EUROPEJSKIEJ FEDERACJI OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH (EFHOH – EUROPEAN FEDERATION OF HARD OF HEARING PEOPLE) PRZEPROWADZA POLSKA FUNDACJA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH. WIĘCEJ NA WWW.PFOS.ORG.PL

Sale wyposażone w pętle indukcyjne powinny być odpowiednio oznakowane międzynarodowym symbolem pętli indukcyjnej.

Oznaczenie:

Jeżeli z jakichś istotnych względów nie jest możliwe zainstalowanie pętli indukcyjnej na całym obszarze sali, a jedynie na jej wydzielonym fragmencie – należy ów obszar wyraźnie oznakować.

Rys. Schemat działania pętli indukcyjnej w sali

- 1 mikrofon 2a wzmacniacz nagłośnienia 2 wzmacniacz pętli ind.
3 przewód pętli ind.

Jeśli sala nie posiada systemu nagłośnienia, należy indywidualnie dobrać rozwiązanie. Po więcej informacji zapraszamy do kontaktu: BIURO@PFOS.ORG.PL

Dodatkowe informacje techniczne:

Zakup pętli indukcyjnej warto poprzedzić wykonaniem audytu, który obejmuje pomiar zakłóceń magnetycznych w odniesieniu do normy (PN EN 60118-4) oraz wybór optymalnego stanowiska obsługi. Audyt pozwala również znaleźć alternatywne rozwiązania dla sytuacji, w których pętli indukcyjnej nie można zainstalować – np. w przypadku blatów wykonanych w całości z metalu.

Ponieważ użytkownicy aparatów słuchowych i implantów słuchowych nie zawsze znają zasady działania pętli indukcyjnej, wskazane jest poinformowanie osoby słabosłyszącej o konieczności przełączenia protezy słuchowej na tryb cewki indukcyjnej (T)

Stacjonarne systemy FM/IR

Najbardziej ekonomiczną techniczną formą wsparcia rozumienia mowy jest pętla indukcyjna. Jej instalacja powinna być zawsze rozważana w pierwszej kolejności.

W PRZYPADKU BRAKU TECHNICZNYCH MOŻLIWOŚCI INSTALACJI PĘTLI INDUKCYJNYCH NALEŻY WZIĄĆ POD UWAGĘ ZASTOSOWANIE SYSTEMU ALTERNATYWNEGO – SYSTEMÓW RADIOWYCH FM I NA PODCZERWIEŃ IR.

Stacjonarne systemy radiowe FM i na podczerwień IR

System FM lub IR wysyła sygnał z nadajnika podłączonego do nagłośnienia sali do odbiornika zawieszzonego na szyi osoby słabostyszącej. Odbiornik wyposażony jest w **pętlę indukcyjną naszyjną**, umieszczoną na szyi osoby słabostyszącej – pełni tu ona rolę słuchawek.

SPOŚRÓD SYSTEMÓW ALTERNATYWNYCH ZALECA SIĘ STOSOWANIE SYSTEMU FM JAKO BARDZIEJ EKONOMICZNEGO – KOSZT SYSTEMU IR JEST NIEPORÓWNYWALNIE WIĘKSZY.

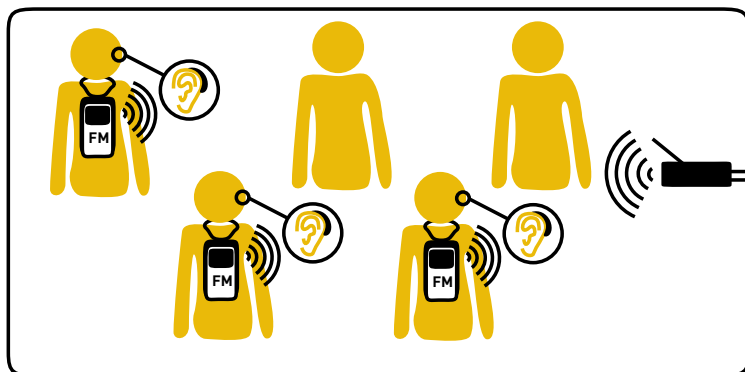
Ograniczenia:

- nie pozwalają osobie słabostyszącej zachować anonimowości
- konieczna jest opieka administratora obiektu – utrzymanie higieny, ładowanie akumulatorów, wydawanie i odbieranie odbiorników
- bardziej niż pętla indukcyjna są narażone na uszkodzenia
- w przypadku systemu na podczerwień (IR) wadą jest **ograniczenie sygnału** przy zakryciu odbiornika oraz bardzo wysoki koszt urządzeń

Sale wyposażone w systemy alternatywne powinny być odpowiednio oznakowane – wyraźnie zaznaczona powinna być również informacja, gdzie można odebrać odbiornik.

Oznaczenie:

Rys. Schemat działania stacjonarnego systemu FM/IR

Przenośne (osobiste) systemy FM

Podczas gdy z pętli indukcyjnej może korzystać nieograniczona liczba osób, osobisty system FM zapewnia indywidualne wsparcie w rozumieniu mowy.

System tego typu składa się z przenośnego nadajnika wręczanego osobie mówiącej oraz z odbiornika, który ma zawieszony na szyi lub podłączony do aparatu słuchowego osoba słabosłysząca. Sygnał z nadajnika jest przekazywany do odbiornika.

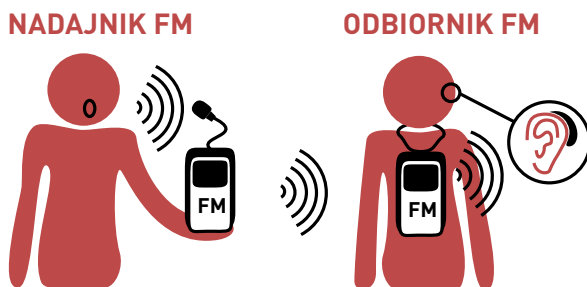
Osobisty system FM to poręczne, niewielkie urządzenie, które można nosić przy sobie. Dlatego jest niezwykle pomocne wszędzie tam, gdzie konieczne jest przemieszczanie się osoby słabosłyszącej i stacjonarna pętla indukcyjna działająca jedynie w określonym obszarze nie wystarcza.

Osobiste systemy FM doskonale sprawdzają się np. w muzeach i na wycieczkach do zwiedzania z przewodnikiem. W takich przypadkach należy zadbać o to, aby do systemu dla przewodników możliwe było podpięcie pętli indukcyjnej naszyjnej.

Osobisty system FM jest bardzo dobrym rozwiązaniem również w przypadku obiektów edukacyjnych (szkoły, uczelnie wyższe). Ważne jest poinformowanie kadry pedagogicznej o konieczności mówienia do nadajnika systemu FM osoby słabosłyszącej. Urządzenie to nie ma możliwości nagrywania.

Niektóre systemy tego typu posiadają wejście audio. Można je zatem podłączyć również do nagłośnienia sali. **Należy zadbać, aby osoba słabosłysząca miała możliwość podłączenia własnego systemu FM do systemu nagłośnienia sali, jeśli obiekt nie posiada swojego systemu wspomagania słuchu.**

Osobisty system FM w znacznym stopniu lub w całości może być finansowany ze środków NFZ i PFRON. Może go nabyć indywidualnie osoba słabosłysząca.

Rys. Schemat działania osobistego systemu FM

OBIEKTY DOSTĘPNE DLA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH – WYTYCZNE

URZĘDY

Zapewnienie prawidłowego rozumienia mowy jest tożsame z zapewnieniem **dostępu do informacji publicznej** i przyczynia się do rozwoju postaw obywatelskich u osób słabosłyszących.

Stanowiska obsługi należy:

- dostosować zgodnie z „Podstawami poprawy komunikacji” [patrz str. 5](#)
- wyposażyć w pętlę indukcyjną – zgodnie z wymaganiami w rozdziale „Pętle indukcyjne w punktach obsługi” [patrz str. 7](#)

Salę konferencyjne, sale obrad, sale sesyjne powinny być wyposażone w pętlę indukcyjną zgodnie z zaleceniami rozdziału „Pętle indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń” [patrz str. 9](#) lub rozwiązania alternatywne opisane w rozdziale „Stacjonarne systemy FM/IR” [patrz str. 13](#)

Minimalny stopień dostępności to:

- pętle indukcyjne okienkowe na jednym wybranym stanowisku obsługi danego rodzaju/profilu
- jedna z sal wyposażona w pętlę indukcyjną lub system FM, ewentualnie należy zapewnić tylko „Dostępne wydarzenie dla osób słabosłyszących” [patrz str. 24](#)

Optymalny stopień dostępności to:

- pętle indukcyjne okienkowe na wszystkich stanowiskach obsługi
- wszystkie sale wyposażone w system wspomagania słuchu

OŚWIATA

SZKOŁY, PLACÓWKI OŚWIATOWE, UCZELNIE ITP.

Obiekt należy dostosować zgodnie z „Podstawami poprawy komunikacji”
patrz str. 5

Stanowisko obsługi **ucznia/studenta** powinno być wyposażone w pętlę indukcyjną – zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętłe indukcyjne w punktach obsługi” patrz str. 7

Audytoria, sale wykładowe i sale lekcyjne należy wyposażać w system wspomagania słuchu – pętlę indukcyjną zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętłe indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń” patrz str. 9

WARTO ROZWAŻYĆ INSTALACJĘ PĘTLI PRZY OKAZJI REMONTÓW, A NAJLEPIEJ JUŻ NA ETAPIE BUDOWY OBIEKTU. TAKIE DZIAŁANIE POZWOLI ZNACZĄCO OBNIŻYĆ KOSZTY INSTALACJI.

USŁUGI WSPARCIA:

Studentom i uczniom słabosłyszącym należy zapewnić możliwość wyboru optymalnego sposobu wspierania komunikacji:

Notetaker – to osoba asystująca, tworząca notatki dla osoby słabosłyszącej. Jest ona niezwykle pomocna osobom słabosłyszącym, które nie są w stanie zrozumieć wykładu/zajęć ze słuchu.

SPT – Symultaniczny Przekaz Tekstowy, czyli zapis mowy w postaci tekstu, powinno funkcjonować na podobnych zasadach jak tłumaczenie na język migowy.

Minimalny stopień dostępności to:

- **pętla indukcyjna okienkowa** patrz str. 7 – powinna zostać zainstalowana na jednym stanowisku obsługi danego rodzaju
- **pętłe indukcyjne dla sal i dużych powierzchni** patrz str. 9 – należy wyposażyć w nie wszystkie duże sale – audytoria i sale wykładowe oraz co najmniej po jednej sali ćwiczeniowej na danym piętrze (5-10% sal)
- **możliwość korzystania z usług Notetakera / Symultanicznego Przekazu Tekstowego**

•●•

Wszystkie stanowiska (punkty obsługi) oraz sale wyposażone w pętlę indukcyjną muszą być oznakowane zgodnie z „Zasadami oznakowania miejsc/wydarzeń dostępnych dla osób słabosłyszących” patrz str. 25

Uwaga! Osobiste systemy FM są dobrą praktyką wsparcia rozumienia mowy w salach, w których nie ma pętli indukcyjnej. Decydując się na tę formę technicznego wsparcia, uczelnia powinna wziąć pod uwagę fakt, że osoby słabosłyszące mogą nabyć takie urządzenie indywidualnie – więcej w rozdziale „Przenośne (osobiste) systemy FM” na str. 15

OBIEKTY DOSTĘPNE DLA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH – WYTYCZNE

KULTURA

INSTYTUCJE KULTURY, KINA, TEATRY, DOMY KULTURY ITP.

Stanowiska obsługi oraz kasy należy dostosować zgodnie z „Podstawami poprawy komunikacji” [patrz str. 5](#)

Stanowisko obsługi powinno być wyposażone w pętlę indukcyjną – zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętle indukcyjne w punktach obsługi” [patrz str. 7](#)

Widownie, sale kinowe itp. należy wyposażyć w system wspomaganie słuchu – pętlę indukcyjną zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętle indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń” [patrz str. 9](#), ewentualnie w system FM [patrz str. 13](#)

Pożądane jest, aby spektakle oraz filmy były wyposażone w **napisy**. Takie zapewnienie dostępności jest również pomocne dla osób starszych. Forma wyświetlania napisów powinna być możliwie mało kłopotliwa.

FILMY

Zalecane jest wyświetlanie **napisów otwartych** – umieszczonych w materiale filmowym.

SPEKTAKLE

Zalecane jest wyświetlanie napisów w obszarze sceny, by komfort ich czytania był optymalny.

Możliwe, jednak droższe w realizacji i mniej wygodne, jest stosowanie dodatkowych urządzeń do wyświetlania napisów (np. Captiview, okulary do napisów itp.).

JEŚLI ISTNIEJĄ PRZESŁANKI NATURY ARTYSTYCZNEJ CZY ESTETYCZNEJ, Z POWODU KTÓRYCH NAPISY NIE MOGĄ BYĆ WYŚWIETLANE PRZY KAŻDEJ EMISJI FILMU CZY KAŻDYM PRZEDSTAWIENIU TEATRALNYM, NALEŻY W PROGRAMIE / HARMONOGRAMIE WYRAŹNIE OZNAČYĆ DNI I GODZINY WYDARZEŃ DOSTĘPNYCH W FORMIE NAPISÓW.

Zaleca się też zamieścić opis, w jaki sposób realizowane są napisy oraz instrukcje dla odbiorców – jeśli takie mogą być potrzebne. Tego rodzaju informacje powinny znaleźć się na **stronie internetowej placówki kultury**.

Serwis internetowy placówki kultury winien zadbać o podstronę/zakładkę pod czytelną nazwą, np. „Dostępność dla osób niepełnosprawnych”. W tej zakładce należy zamieszczać **wszelkie niezbędne informacje**:

- sposób oznakowania miejsc dostępnych dla słabosłyszących
- instrukcję, jak korzystać z rozwiązań wspierających rozumienie mowy zastosowanych w placówce – np. informację o konieczności **przełączenia aparatu słuchowego lub implantu na cewkę**, gdy zainstalowana została pętla, możliwość wypożyczenia odbiornika FM itp.
- harmonogram dostępnych wydarzeń – na bieżąco aktualizowany

Minimalny stopień dostępności w placówkach kultury to:

- dostępność w formie napisów zapewniona dla 10% wydarzeń
- pętłe indukcyjne okienkowe – w tego rodzaju pętłę powinno być wyposażone jedno stanowisko obsługi danego rodzaju/profilu
- jedna z sal wyposażona w pętłę indukcyjną lub system FM

Stanowiska obsługi oraz sale, w których zastosowano pętłę, powinny być oznaczone zgodnie z „**Zasadami oznakowania miejsc/wydarzeń dostępnych dla osób słabosłyszących**” [patrz str. 25](#)

Aby zapewnić optymalny stopień dostępności, należy:

- zadbać o pełną dostępność w formie napisów dla wszystkich wydarzeń
- zainstalować pętłe indukcyjne okienkowe na wszystkich stanowiskach obsługi
- wyposażyć wszystkie sale w system wspomaganie słuchu

OBIEKTY DOSTĘPNE DLA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH – WYTYCZNE

TRANSPORT PUBLICZNY

Dworce autobusowe, kolejowe, porty lotnicze itd.

Nie bez znaczenia w tego typu obiektach są warunki akustyczne. Projektując, budując czy remontując dany obiekt, należy za priorytet uznać konieczność **zapewnienia wysokiego stopnia zrozumiałości mowy**, na co ma wpływ zarówno **kubatura i użyte materiały**, jak również system nagłośnienia.

Duży hałas panujący w obiektach transportu publicznego często uniemożliwia prawidłowe rozumienie mowy nie tylko osobom słabosłyszącym, ale też osobom słyszającym prawidłowo. **Dlatego za priorytet uznaje się zapewnienie dostępu do informacji w postaci napisów i czytelnej formy graficznej.**

Stanowiska obsługi oraz kasy należy dostosować zgodnie z „Podstawami poprawy komunikacji” [patrz str. 5](#) Stanowisko obsługi powinno być wyposażone w pętlę indukcyjną – zgodnie z wytycznymi rozdziału „Pętle indukcyjne w punktach obsługi” [patrz str. 7](#)

Poczekalnie

Konieczne jest zapewnienie aktualnej informacji **w postaci tekstu (napisów)** wyświetlanego w widocznym miejscu. Jest to istotne nie tylko dla osób słabosłyszących, ale również dla osób starszych czy np. słuchających muzyki przez słuchawki.

Poczekalnie należy wyposażyć w pętlę indukcyjną zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętle indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń”

[patrz str. 9](#)

**{ NIE MA TECHNICZNYCH MOŻLIWOŚCI
STOSOWANIA INNYCH SYSTEMÓW (FM/IR)**

Perony

Konieczne jest zapewnienie aktualnej informacji w formie tekstowej – dotyczy to również zmian w rozkładach jazdy, informacji o opóźnieniach i zmianach peronu odjazdu.

Ze względów technicznych i ekonomicznych należy wyposażyć w pętlę indukcyjną określony i oznakowany sektor peronu – nie mniejszy niż 100 m².

Minimalny stopień dostępności to:

- pełna aktualna informacja tekstowa zarówno w poczekalniach, jak i na peronach
- pętłe indukcyjne okienkowe w 50% kas i punktów informacyjnych
- co najmniej jedna poczekalnia wyposażona w pętlę indukcyjną zgodną z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętłe indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń” [patrz str. 9](#)

Uwaga! Dostępne kasy, punkty informacyjne oraz poczekalnia wyposażone w pętlę indukcyjną muszą być oznakowane zgodnie z „Zasadami oznakowania miejsc/wydarzeń dostępnych dla osób słabosłyszących” [patrz str. 25](#)

Optymalny stopień dostępności:

- pełna aktualna informacja tekstowa zarówno w poczekalniach, jak i na peronach
- pętłe indukcyjne okienkowe we wszystkich kasach oraz punktach informacyjnych
- wszystkie poczekalnie wyposażone w pętlę indukcyjną
- każdy peron z wydzielonym sektorem z pętlą indukcyjną zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w rozdziale „Pętłe indukcyjne do sal i dużych pomieszczeń” [patrz str. 9](#)

Dostępne wydarzenie DLA OSÓB SŁABOSŁYSZĄCYCH

Konferencje, spotkania, wydarzenia kulturalne, społeczne itp.

Uczestników wydarzenia należy przy zgłoszeniu zapytać o specjalne potrzeby i **preferowane formy wsparcia**. Materiały promujące wydarzenie (np. konferencję) oraz samo wydarzenie powinny zawierać wyszczególnienie i należyte oznakowanie form wsparcia.

Symultaniczny Przekaz Tekstowy

Jest to forma zapisu mowy w postaci tekstu wyświetlanego na osobnym ekranie podczas wydarzenia. Ta forma wsparcia, jeszcze mało popularna w Polsce, jest preferowana przez szeroką grupę osób słabosłyszących **bez względu na ubytek słuchu**. Co ważne, Symultanicznym Przekazem Tekstowym często posiłkują się osoby słyszące – zwłaszcza w trudnych warunkach akustycznych. **Usługa SPT jest bardzo dobrze rozwinięta w Wielkiej Brytanii, Szwecji czy Czechach.**

Pętla indukcyjna

Jeśli sala nie jest wyposażona w system wspomagania słuchu (pętlę indukcyjną), zaleca się taki system zainstalować / wypożyczyć na czas wydarzenia.

System pętli indukcyjnej powinien:

- działać na całym obszarze lub wydzielonej i oznakowanej części pomieszczenia
- spełniać wymagania normy PN EN 60118-4
- przekazywać sygnał z nagłośnienia sali

System FM

Jeżeli nie ma możliwości instalacji pętli indukcyjnej na czas konferencji, można skorzystać z systemu FM z pętlą indukcyjną naszyjną, dostarczonego na potrzeby wydarzenia. Należy uczestników wcześniej powiadomić oraz wyraźnie oznakować obecność takiego systemu.

Zaleca się, aby podczas wydarzenia obecny był specjalista (pracownik placówki lub osoba z zewnątrz), który będzie służył radą i wsparciem osobom słabosłyszącym w zakresie korzystania z oferowanych form dostępności. Na początku wydarzenia zaleca się przekazanie informacji o dostępnych udogodnieniach.

Zasady oznakowania miejsc/wydarzeń dostępnych dla osób słabosłyszących

Prawidłowe i czytelne oznakowanie miejsc/wydarzeń dostępnych dla osób słabosłyszących jest niezmiernie istotne, ponieważ w dużej mierze od niego zależy, czy zainteresowani daną formą wsparcia rozumienia mowy dowiedzą się o niej i z niej skorzystają.

Zaleca się użycie ogólnie przyjętych piktogramów:

Wydarzenie dostępne dla osób niesłyszących

Pętla indukcyjna

Język migowy

Polskie napisy

Napisy dla niesłyszących

Stacjonarne systemy FM/IR

Można je uzupełnić dodatkowym opisem czy informacjami, np.:

NADAJEMY TON DOSTĘPNOŚCI

Realizujemy projekt „Przyjazna, dostępna przestrzeń dla osób słabosłyszących”. Celem projektu jest **przeciwdziałanie wykluczeniu osób słabosłyszących**.

Odwiedź jedyny w Polsce punkt informacyjny dla osób słabosłyszących
Szczegóły na www.pfos.org.pl

Polska Fundacja Osób Słabosłyszących

ul. Deotymy 41, 01-441 Warszawa

tel.: +48 691 102 414

e-mail: biuro@pfos.org.pl

www.pfos.org.pl

Dołącz do nas na Facebooku:

<https://www.facebook.com/PolskaFundacjaOsobSlaboslyszacych>

Publikacja ukazała się w ramach projektu „Przyjazna, dostępna przestrzeń dla osób słabosłyszących” dofinansowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

